עין משפט נר מצוה

קיג א מיי' פי"ג מהל' מעילה הלכה ח:
קיד ב מיי' פי"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה נג:
קטו ג מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה ג:
קטז ד מיי' פי"ו מהל' פסוה"מ הלכה כ:
קיז ה מיי' פט"ו מהל' פסוה"מ הל' יא:
קיח ו מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה יג:

[א]דתנן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ר' אליעזר אומר אין מועלין בהן ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא ר"ע אומר [א]מועלין בהן [ב]וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מאי מדזריקת פיגול קבעה ללחם בפיגול [א] ביוצא כבשר זריקה שלא לשמה נמי שריא ליה ללחם או דלמא לחומרא אמרינן [ב] לקולא לא אמרי' מתקיף לה רב פפא [ג]וממאי [ג] דכי איתנהו אבראי פליגי דילמא בדאיתנהו אבראי דכ"ע לא פליגי דאין זריקה מועלת ליוצא ובהדר עיילינהו פליגי דרבי אליעזר סבר לה כרבי דאמר שחיטה מקדשא ואיפסלו להו ביוצא ור"ע כר' אלעזר בר' שמעון דאמר שחיטה לא מקדשא ולא מיפסלי ביוצא האי מאי אי אמרת בשלמא ר"ע כרבי ס"ל דאמר שחיטה מקדשא להו [ד] היינו דקאמר ר' עקיבא דקדשי להו בשחיטה ואתיא זריקה קבעה להו בפיגול אלא אי אמרת כר' אלעזר בר' שמעון ס"ל דאמר זביחה לא מקדשא זריקת פיגול מי מקדשא [ה]והאמר רב גידל אמר רב [ו]זריקת פיגול אינה מביאה לידי מעיל' ואינה מוציאה מידי מעיל' אינה מביאה [ה] לידי מעילה באימורי קדשים קלים [ו] ואינה מוציאה מידי מעילה בבשר קדשי קדשים [ז] לאו איתותב דרב גידל אמר רב בעא מיני' ר' ירמי' מר' זירא [ז]כבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שיזרוק דמן שלא לשמן להתיר [ח] בשר באכילה א"ל [ח]יש לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי [ט]פסח קודם חצות דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו הכי קא אמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי פסח אחר [ט] זמנו בשאר ימות השנה [י](קודם חצות) הכי קאמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונשחט לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי תודה [י]שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים ת"ר [כ]שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהן ומניפן והשאר

דתנן אימורי קדשים קלים כו'. תימה דלא מייתי רישא דתנן בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים רבי אליעזר אומר וכו': **פיגול.** מפרש התם כהרצאת כשר כך הרצאת פסול ומה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתירין וכו' וטמא הניתר לטהורים חייבין עליהם משום טומאה שאינו ניתר לא ונותר יליף חילול מטמא: **קבעה** לחם בפיגול. כי כשר אלמא כגופיה דזיבחא דמי הכא נמי כיון דזבח ניתר בזריקה שלא לשמן לחם נמי כיון דכגופי' דזבח דמי או דלמא לחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן שיהא כי גופיה דזבח: [ל]**ובהדר** עיילינהו פליגי. אלמא קאי אכל אימורין [ה](אפי') כי לא הדר עיילינהו פליגי וכן מוכח פ' התכלת (זבחים ד' ל.): **ואינה** מוציאה מידי מעילה. בבשר קדשי קדשים תימה דהא תנן פ"א דמעילה (דף ג.) איזו היא שלא היתה לה שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה משמע דכי נשחטה בהיתר לא מצי משכח ולאו קושיא היא: **ולאו** איתותב רב גידל. [לא] ולא חשיב שינויא דהתם דריש מעילה [ס] דרב פפא הוא דמקשה לה התם ולא ס"ל ההוא שינויי' מיהו תימה דהתם בסוף שמעתין (גם זה [א] שם) מייתי ליה סיוע ולית דגרסי ולא איתותב רב גידל בניחותא [לב] ולאו נראה: **מהו** שיזרוק דמן שלא [ע]לשמן. לר' ירמיה דאמר תנופה עושה זיקה אבד הלחם אבדו הכבשים דקודם שחיטה לא שרינן לשנויי אבל היכא דכבר נשחטה שרינן לשנויי כדי לתקוני זבחא: **והרי** פסח [ג] אחר חצות. מאי לשנויי כדמשני פ' כתרא דזבחים (דף קטו.) שאני פסח דבשאר ימות השנה שלמים הוי: **והרי** תודה. דאם נפרס הלחם או שאבד וזורק הדם לשמה פסולה דהא אבד הלחם אבדה התודה דלית ליה סוגיא דלעיל [לג] (דף מו:) אלא קסבר דשלא לשמן [ד] [בעי למזרק] וכי זריק שלא לשמה כשר ומשני שאני תודה דקרייה רחמנא שלמים הלכך לכתחלה יכול לזרוק לשם שלמים כי אבד הלחם והמקשה היה יכול להקשות כמו שהקשה למעלה והא כיון דשחיטה עושה זיקה איפסיל לחם תיפסיל נמי תודה וקשה מאי שני שאני תודה דקרייה רחמנא שלמים הול"ל לאו מילתא היא דלשמו נמי כשר אלא נראה לפרש דודאי לשם תודה פסולה ופריך שפיר ומשני דלשם שלמים נמי לשמה מיקרי והילכך לא מיפסלא בהכי אבל לשם תודה פסול דלא הוי בלא לחם ואפי' [ס] [לד] כפסח דלא בעי עקירה הכא שאני דכבר נשחטה [ו] [לשם תודה מש"ה בעי עקירה]: **מושך** שתים מהן ומניפן. למאי דמוקי לה כרבי צריך לומר שמניף כולם דהא לא ידעי' הי אקדים ותימה דכיון דבתנופה שאחר שחיטה איירי א"כ לימא וזורק את הדם עליהן כדמוכיר תנופה דלא צריך ועוד דלישנא לא משמע שיניף הד' ונראה לפרש נוטל אחת [לה] ומניף השלש אחרות עמהן זו אחר זו וכן בשניה וכן בשלישית וכן ברביעית והשתא אורי לן שצריך שלא יניף הד' בבת אחת כדי שיהא ניכר שלא יורק הדם רק על השתים:

כיון

קדשים קלים. ממון בעלים הן ואין כהן [י] מעילה אלא באימורים כדאמרינן בפ' כל הבשר בסופו (חולין קיז.) כל חלב לה' (ויקרא ג) לרבות אימורי קדשים קלים למעילה: **אין מועלין בהם.** דלא [יא] מעילה בהו הן זריקה לגבר אותם לחלק גבוה דאין זריקה מועלת ליוצא ופיגול נמי לית בהו דהא פסולין הן כבר [יב]: **מאי.** כלומר איבעיא דר"ע מיבעיא ליה לרבי שמואל בר רב יצחק מאי מדזריקת פיגול [יג]קבע לי' ללחם בפיגול ואע"ג דזריקה פסולה היא דהא יוצא הוא קבעה ללחם בפיגול [ס]כי [יד] בשר כשאר בשר שלא יצא אלמא לחם כגוף הכבשים דכי היכי דגוף הכבשים מפוגלים לחם נמי מפוגל וזריקה שלא [טו] לשמן נמי דפסולה היא [טז] שרי להו דהא קיי"ל (זבחים דף ב.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים ולחם נמי כגוף הכבשים דמו [יז] ומדכבשים נאכלין לחם נמי נאכל: **או דלמא לחומרא** [יח] [ע]**אמרי' לקולא.** להיות לחם נאכל לא אמרי' לענין זריקה שאינה הוגנת כגון שלא לשמן דליהוי לחם כגוף הכבשים להיות לחם נאכל ככבשים [י]: **וממאי דבאיתנהו.** לשתי הלחם אבראי בשעת זריקה פליגי רבי אליעזר ור"ע דתימא אפי' בזריקה שאינה הוגנת מדמי ר"ע ללחם כגוף הכבשים דילמא בדאיתנהו אבראי דהויא זריקה שאינה הוגנת [כ]דר"ע (א) לא מקבע לחם בפיגול דאין זריקה מועלת ליוצא ואע"ג דפליגי באימורי קדשים קלים [יח] דהתם כי [ל]גופיה דזבח דמו [יט] ומודה ר"ע דלחם לא הוי כגוף של כבשים ובזריקה שלא [כ] לשמן נמי [מ]לא משתרי [כא] כבשים ללחם אלא ר"ע סבר כרבי אלעזר בר' שמעון דאמר' [נ]לא קדשתינהו שחיטה ולא איפסול ביוצא הלכך הואי זריקה הוגנת שאין בה פסול אחר הלכך מקבע לחם בפיגול ודכוותה היכא דליכא [כב] פסול ואיחריך ליה זריקה הוגנת כגון לשמן משתרי לחם [כג] כמו כבשים אבל בזריקה שלא לשמן [ס]לא: **אלא אי אמרת כר' אלעזר וכו'.** אכתי איכא למיפרך [כד]: **זריקת פיגול מי מקדשא.** למיקבע בפיגול אי לא קדוש מעיקרא בשחיטה: [כה] **דאמר רב גידל זריקת פיגול אינה מביאה לידי מעילה.** באימורי קדשים קלים דממון בעלים הוא דלית בהו מעילה דלא קרינא ביה מקדשי ה' [פ] עד לאחר זריקה דהוכלל בשר להדיוט וחלב לגבוה דקרינא ביה [כו] חלב קדשי ה' [צ]אם זריקת פיגול לא מקבע בקדושה למעול בהן דלא זריקה כשרה היא: **ואינה יוצאה מידי מעילה** [ק]**בבשר קדשי קדשים.** דממון גבוה הם מחיים ויש בהן מעילה קודם זריקת דם וזריקת דם הוציאה הבשר מידי מעילה שהרי מתירתו לכהנים ואמר במסכת מעילה (דף ב.) כלל אמר ר' יהושע כל שיש לו שעת היתר לכהנים אין מועלין בהן וכל שאין לו שעת היתר לכהנים מועלין בהן הך זריקת פיגול לא מפקע להו מידי מעילה אלמא לאו זריקה היא וגבי כבשי עצרת נמי כיון דלאו זריקה היא היכי מיקדשא להו והיכי מקבעי להו בפיגול: **לאו איתותב רב גידל.** בתמיה [כז] בפ"ק דמעילה (דף ג.): **מהו שיזרוק דמן שלא לשמן.** אלא לשם שלמים להתיר בשר באכילה דודאי לשמן [ש]לא הוו זריקה כדאמרי' לעיל (דף מו.) הכל מודים שאם הוזקקו זה לזה מעכבין זה את זה: [ר]פסח בשאר ימות השנה כשר לשלמים כפ' תמיד נשחט (פסחים דף סד.): **פסח קודם חצות.** היום של ארבעה עשר אינו כשר לשמו עד בין הערבים וכשר לשלמים [כח]: **שנראה לשמו.** כגון הנך כבשים קודם אבידת הלחם: **ונדחה מלשמו.** לאחר אבידת הלחם [כט]: **פסח אחר חצות.** נראה לשמו וכשעבר היום נדחה מלשמו וכשר לשלמים: **והרי תודה.** דאמרן בהאי פירקין (ד' מו.) משנשחטה נפרס לחמה הדם יזרק לשם שלמים והבשר יאכל וידי נדרו לא יצא הא הכא שנשחטה לשמו ונדחית מלשמו וכשרה שלא לשמו: **תודה רחמנא קרייה שלמים.** תודת שלמיו (ויקרא ז) כדאמרן לעיל (מו.) מה שלמים קרבי בלא לחם אף תודה קרבה בלא לחם ומעולם לא נדחה מלשמו: **ומניפן.** עם הכבשים דכבשי עצרת טעונין תנופה חיים ושחוטין לקמן בפ' כל המנחות (ד' סא.):

מסורת הש"ס

א) מעילה ו: זבחים פט:, ב) [זבחים ל.], ג) מעילה ג: ה:, ד) [זבחים קיד:], ה) ל"א ל"ג, ו) [לעיל מו.], ז) קמעה. ל"ק, ח) כבשר כשלא. ל"ק, ט) להיות לחם פיגול אמרינן לקולא לענין סי'. ל"ק, י) ל"א כבשים לא אמרינן. ל"ק, כ) לטו"ע. ל"ק, ל) גופיה דוכת היא אבל בלחם מודה ר"ע. ל"ק, מ) לא משתרי לחם כבכבשים והס"ד ואח"כ מ"ה ורע"ק סבר סי'. ל"ק, נ) [פי"א], ס) לא כדלעיל אליבא דרבי ולאמר איכא סי'. ל"ק, ע) [ויקרא ה], פ) אבל זריקה. ל"ק, צ) כבשר. ל"ק, ק) לא חזי כדאמרינן. ל"ק, ר) וכשר שלא לשמו דפסח כשאר סי' לשלמים כדאמרינן בפ'. ל"ק, ש) ל"ק מ"ז, ת) דף ג:, א) דף ד., ב) לשמן פי' דאי תנופה כו'. ל"ק, ג) ל"ל קודם. ל"ק, ד) ל"ק, ה) למ"ד כפסח. ל"ק, ו) רש"ק.

◆

מוסף רש"י

אימורי קדשים קלים שיצאו. ומהו יזרק דמן ר' אליעזר אומר אין מועלין בהן. דהוו כמו לפני זריקה, דזריקה יוצאה אינה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה כמו זריקה כשרה ר"ע אומר מועלין בהן. דזריקה יוצאה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה (מעילה ו:). אין מועלין בהן. אפילו לאחר זריקה, דלא מהניא בהו זריקה להכי לאיקבעינהו במעילה (זבחים פט:). ואין חייבין עליהן משום פיגול. דהוי להו כמי שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מתיריהן ונותר. דאין נותר אלא בבשר הראוי לאכילה כתוב ומנו מכתיב (ויקרא יז) ביום זבחכם יאכל וממחרת וגו' ושמא. כדאמרינן במנחות (דף כב:) הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה, שאין ניתר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה, ואימורין דאימרעו לטומאה מאכר לר' דומיא דבשר איתרצו דלאחר זריקה הוא דמחייב עליהו ולא לפני זריקה והני לא אהניא להו זריקה (שם צ.). זריקת פיגול. שחשב בשחיטה לפגל הוכה בזריקה ופיגל נמי בזריקה, והשתא הוקבעה לפיגול שיש בו כרת אינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים, כלומר דזריקת פיגול אינה חשובה כל כך שתוציא בשר קדשי קדשים מידי מעילה כזריקה כשרה, דקיימא לן דמאחר שנזרק הדם כלאוי יש בבשר היתר לכהנים ואין מועלין בו. אבל הכא כיון דפיגל בזריקה לא יצא הבשר מידי מעילה דהא לא חזי לכהנים אינה מביאה לידי מעילה באימורי קדשים קלים. כזריקה כשרה, כדתנן בפרק דמתניתין בקדשים קלים לאחר זריקה דמן מועלין באימורין ואין מועלין בבשר דלא חשיבא זריקה כלל לענין מעילה (מעילה ג:). יש לך דבר שאינו כשר לשמו. לפנים וכשר שלא לשמו. אע"פ דקי"ל לעיל (דף ב.) כל הזבחים כשרין שלא לשמן ה"מ היכא דכשרין לשמן וכו' (זבחים קיד.). והרי פסח קודם חצות וכו'. אינו כשר לשמו דתנן שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים (זבחים קטו:).

◆

רבינו גרשום

אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקה רבי אליעזר אומר אין מועלין בהן דאכתי ממון בעלים הם קודם זריקה, וכיון שיצאו לפני זריקה אע"פ שזורק אין אותה זריקה מועלת שאין בה היתר למזבח ואין באימורין משום מעילה שאותה זריקה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וממאי וכו' דר"ע ס"ל לא מקבע וכו' לא משתרי לחם בכבשים אלא ר"ע וכו' משתרי לחם בכבשים אבל בזריקה שלא לשמן לא וכדלעיל אליבא דרבי הס"ד ואח"כ מ"ה וזריקת פיגול כו' אכתי איכא למיפרך זריקה:

◆

שיטה מקובצת

א] בפיגול כי כשר כמו בשר הזבח ור"ג כי כשר כלומר כאילו לא היה בו פסול. תוס' אחרות: ב] ג] עיין בהשמטות שבסוף המסכת: ד] להו אתי שחיטה מקדשה להו וכיון דקדשי להו שחיטה אתיא זריקה וקבעה להו בפיגול אלא אי אמרת זריקה מקדשא: ה] אינה מביאה לידי (פיגול) [מעילה] בבשר קדשים קלים דקי"ל דאין מעילה בבשר קדשים קלים אבל זריקה מביאה לידי מעילה והאי זריקה (לפיגול) [דפיגול] לא מייתי לידי מעילה: ו] ואינה מוציאה מידי מעילה בבשר קדשי קדשים דקדשי קדשים איה בהו מעילה משקדשו בכלי עד שעת זריקה וזריקה מפקעא להו מידי מעילה והך זריקה דפיגול לא חשיבה לעבד תרתי לאקבועי בפיגול (ולהביא) [ולהוציא] הבשר (לידי) [מידי] מעילה כדאמרי' בפ"ק דמעילה כלל אמר ר' יהושע כו': ז] ולא איתותב. פי' דבהא מילתא איתותב דהיה רוצה [לדמות] דכי היכא דאין זריקת פיגול לא מביא לידי מעילה בקדשי (קדשים) [קלים] ולא מוציא מידי מעילה בקדשי (קלים) [קדשים] ה"נ לא מקדשי ללחם בהא מילתא איתותב דמפיק התם (נמי) [נהין] דמעילה לית בהו לחם מיהא קדיש: ח] להתיר הבשר באכילה דאי זריק להו לשמן פשיטא ליה דאין הבשר מותר באכילה כדאמרינן לעיל אבד הלחם אבדו הכבשים אבל כי זריק דמן שלא לשמן הוי להו כשלמי נדבה הבאים בלא לחם: ט] והרי פסח אחר חצות הכי גרי' והרי תודה. פי' דנשחטה לשמה ונדחה מלשמה כשנפרס הלחם או שאבד והוקבעו בשחיטה דעושה זיקה ואם אבד הלחם או נפרס אבד הזבח ואע"פ שאם היה שוחטה בלא לחם כשרה כדאשכחן גבי כבשי עצרת לקמן ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן שכשרים בלא לחם ואפ"ה שחטן לשמן ואבד הלחם בין שחיטה לזריקה פסולין והא דקתני לעיל גבי תודה שנפרס לחמה לאחר שחיטה הדם יזרוק היינו שלא לשמה והשתא לא ס"ל להאי מקשה הא דאמרן לעיל מה שלמים קרבין בלא לחם אף תודה נמי קרבי בלא לחם אף שהוקבעו הלחם בשחיטה ומשני שאני שלמי תודה דרחמנא קרייה שלמים ואפי' לכתחלה לזרוק לשם שלמים הר חובת מצוה בשאבד הלחם או שנפרס כדאמרן לעיל כה שלמים כשרים בלא לחם אף תודה כשרה בלא לחם: י] מעילה לפני זריקה ואכתי

לא הוקדשו אבל לאחר זריקה דהוברו איסורים לחלק גבוה יש מעילה באימורין: יא] דלא מהניא להו: יב] כבר, ונותר נמי וטומאה הגוף לא שייכא בהו דלא כבשר הקדש דכי דהא לית בהו זריקה: יג] בפיגול כי כשר: יד] זריקה שלא לשמה: טו] היא דאיתעבידא שלא לשמה שרי: טז] דמו וכי היכא דכבשים: יז] לחומרא בעינן פיגול אמרי' הלחם בגוף כבשים דמי להתפגל אפי' בזריקה שאינה בשירה כל כך כגון יוצא אבל לקולא: יח] קלים התם: יט] דמי אבל הכא מודו ואות ר' נמחק: כ] שלא לשמה: כא] לחם בכבשים אלא: כב] דליכא פיגול אי זריק ותיבות פסול ואזריק נמחק: כג] לחם בכבשים: כד] למפרך, כדלעיל אליבא דמאן: כה] הא אמר: כו] ביה. בחלב מקדשי ה' דבהנך זריקה: כז] בתמיה ומוקי להו זריקת פיגול מוציאה ממעילה ומביאה [למעילה] ואכתי זריקת פיגול מקדשן ואכתי לא איפשיטא אליבא דמאן קא בעי רב שמואל בר יצחק בכבשי עצרת ששחטן כו' לאו איתותב. בפ"ק: כח] לשלמים [illegible]

אינה ראויה ואינה מועלה לא לחייבי משום מעילה ולא משום פיגול נותר וטמא: ור' עקיבא אמר מועלין בהן דסבר דזריקה מועלת לחייבו משום יוצא ומשום מעילה ומשום פיגול: מאי מדזריקת פיגול היכא דזורק דמן על מנת חוץ לזמנו קבעה ללחם בפיגול לר' עקיבא כי כשר כאילו הוה לחם כשר שלא יצא. זריקה שלא לשמה נמי אע"ג דהויא זריקה שאינה ראויה שריא נמי ללחם באכילה כזריקה כשרה או דילמא לחומרא אמרי' דזריקה שאינה ראויה קבעה למיהוי פיגול כזריקה כשרה אבל לקולא דזריקת פסול לישתרי לחם באכילה לא אמרינן: מתקיף לה רב פפא והיכי מצית לאוקמי להני תנאי כרבי ולא כרבי אלעזר ב"ר שמעון כלו' דשחיטה מקדש כרבי וכיון דיצאו הוה בהו איסור יוצא ור' אליעזר לטעמיה דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ור' עקיבא אומר מועלת ממאי דבאיתנהו אבראי שתי הלחם והאימורים פליגי דילמא בדהדר עיילינהו לפנים קודם זריקה. ור' אליעזר דאמר אין זריקה מועלת ליוצא כר' דאמר [illegible]